

Ömer TURAN

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp AD. İstanbul, Türkiye

GİRİŞ

Kabir “ölünün gömüldüğü yer”, fetih ise “açmak” anlamına gelmektedir. Yasalara uygun şekilde defnedilen cesetlerin postmortem inceleme için mezardan çıkarılma işlemi “fethi kabir” olarak adlandırılmaktadır. Umumi Hıfzıssıhha Kanunu’nun ilgili maddesince hiçbir ceset ölü muayenesi yapılmadan ve defin ruhsatı düzenlenmeden defnedilemez. Ölü muayenesi ölüm vakasının olduğu yerdeki belediye / hükümet tabibi, toplum sağlığı merkezi hekimleri veya aile hekimleri tarafından yapılmaktadır. Ölüm üzerinde şüphe duyulması halinde 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun (CMK) 86. Maddesine göre bir hekim görevlendirilerek Cumhuriyet savcısının huzurunda yapılan ölünün adli muayenesinde, ölüm zamanı ve ölüm nedenini belirlemek için tüm tıbbi belirtiler ve bulgular saptanır ve buna göre otopsi yapıp yapılmayacağı kararı verilir. Fethi kabir işlemi ancak kanuna uygun bir şekilde resmi kayıtlara geçirilerek mezarlıklara gömülmüş olan cesetler için uygulanan bir işlemdir.

ÜLKEMİZDE FETH-İ KABİR UYGULAMASI

Ülkemizde feth-i kabir işlemi en sık adli olgu ihbarı yapılmadan defin ruhsatı düzenlenmiş ya da sadece ölü muayenesi yapılarak defin ruhsatı verilmiş olgulara uygulanmaktadır. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 87. maddesi ile gömülmüş bulunan bir cesedin inceleme veya otopsi için mezardan çıkarma kararının verilmesine dair yetki, soruşturma evresinde Cumhuriyet Savcısına kovuşturma evresinde mahkemelere verilmiştir.

Kaynakça

1. Knight B. Forensic Patology. 2nd ed. Arnold London 1996:37-41.
2. Soysal Z, Eke M, Çağdır AS. Adli Otopsi Cilt I. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları, İstanbul 1999: 21-54
3. Soysal Z, Eke M, Çağdır AS. Adli Otopsi Cilt II. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları, İstanbul 1999: 577-607
4. Altunkaynak U, Birinci adli tıp ihtisas kurulu'nun istemiyle uygulanan mezar açma işlemi sonrası elde edilen tıbbi delil sonuç ilişkisinin değerlendirilmesi. Uzmanlık Tezi, İstanbul 2012
5. Baldwin HB, May CP. Exhumation. in Encyclopedia of Forensic Science, Jay A Siegel, Academic Press, Co, USA, 2000: 281-284.
6. Yağmur F, Körükçü M, Hancı İH. Gömülmüş Cesetlerin incelenmesi. Sted 2003; 12(4): 146-151.
7. Adli Tıp Kurumu Kanunu. <http://www.atk.gov.tr/AdlitipKurumuKanunu.html>
8. Kulusayın Ö, Koç S. Ölüm. içinde Adli Tıp cilt I. ed. Soysal Z, Çakalır C. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları, İstanbul 1999: 93-151.
9. Tsokos M. Postmortem Changes and Artifacts Occurring During the Early Postmortem Interval. in Forensic Pathology Reviews vol III ed. Tsokos M. Humana Press New Jersey 2004: 183-237.
10. Ubelaker DH, Zarenko KM. Adipocere: what is known after over two centuries of research. Forensic Sci Int. 2011 May 20;208(1-3):167-72.
11. Ludwig J. Handbook of Autopsy Practice 3rd Ed. Humana Press Totowa New Jersey 2002: 164-175.
12. Simmons T, Cross PA, Adlam RE, Moffatt C. The influence of insects on decomposition rate in buried and surface remains. J Forensic Sci. 2010; 55(4): 889-892.
13. Verhoff MA, Kreutz K. Macroscopical Findings on Soil-Embedded Skeletal Remains Allowing the Exclusion of a Forensically Relevant Lay Time. in
14. Çöloğlu AS, İşcan MY. Adli Osteoloji. İ.Ü. Adli Tıp Enstitüsü Yayınları 1998: 13-14.
15. Breitmeier D, Graefe-Kirci U, Albrecht K, Weber M, Tröger HD, Kleemann WJ. Evaluation of the Correlation between Time Corpses Spent in In-Ground Graves and Findings at Exhumation. Forensic Sci Int. 2005; 154(2-3): 218- 223. .
16. Thali YA, Bolliger SA, Hatch GM, Ampanozi G, Thali MJ, Ruder TD. Death by biscuit, Exhumation, post-mortem CT, and revision of the cause of death one year after interment. Leg Med. 2011;13:142e144.
17. Kremer C, Sauvageau A. Legally interred and unlawful burials: a retrospective study of exhumation cases in the province of Quebec, Canada. Open Forensic Sci J. 2008;1:16e18.
18. Adli Tıp Kurumu Kanunu Uygulama Yönetmeliği <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/21940.html> 50. Umumi Hıfzıssıhha Kanunu.
19. Tumer AR, Karacaoglu E, Namli A, et al. Effects of different types of soil on decomposition: an experimental study. Leg Med. 2013;15(3):149-156.
20. Demirci Ş, Doğan KH, Erkol Z, Deniz İ. Konya'da 2001-2007 yılları arasında gerçekleştirilen feth-i kabir olgularının değerlendirilmesi. Adli Tıp Bülteni 2008; 13(2):63-68.
21. Çekin N, Eryılmaz M, Hilal A ve ark. Yöremiz Feth-i Kabir Olgularının Değerlendirilmesi. 12. Ulusal Adli Tıp Günleri 28 Eylül 2 Ekim 2005 Antalya, Paneller ve Poster Sunuları Kitabı, Adli Tıp Kurumu Yayınları-15; 2005.

22. Birinciođlu İ, Turan N, Teke HY. Trabzon'da Feth-i Kabir Otopsipleri. Adli Tıp Dergisi 2009 23(2): 11-17.
23. Seibel O, Heinemann A, Hlidebran E Püschel K. 131 cases of exhumation in Hamburg and their significance for legal medicine and medical insurance (1971-1995). Versicherungsmedizin 1997; 49(69): 209-215.
24. Katkıcı U. Sivas'da Adli Otopsipleri (1990-1995): Demografik Veriler ve Otopsiyi Yapan Hekimin Özellikleri. Adli Tıp Bülteni 1997 2(1): 3-7.
25. Erkol Z. Gaziantep İlinde Ölü Muayenesi ve Adli Otopsi Yapılan Vakaların İncelenmesi. 1. Ulusal Adli Tıp Kongresi, Bilimsel Program ve Bildiri Özetleri Kitapçığı, İstanbul 1-4 Kasım 1994: 28-29.
26. Akan R, Atılđan M. Kütahya'da 2002-2006 Yılları Arasında Yapılan Ölü Muayene ve Otopsipleri Değerlendirilmesi. 14. Ulusal Adli Tıp Günleri, Paneller ve Poster Sunuları kitabı, Antalya 17-21 Ekim 2007; 405-409.
27. Salaçın S, Çekin N, Gülmen MK, Alper B, Şen F, Savran B. Medikolegal Ölümlerde Otopsi Kararını Etkileyen Faktörler. 1. Adli Bilimler Kongresi, Kongre Kitabı, Adana 12-15, Nisan 1994; 227-229.
28. Akar T, Bakar C, Şenol E, Demirel B, Işık AF. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Gazi Hastanesinde Adli Ölü Muayenesi Yapılan Olguların Değerlendirilmesi. 10. Ulusal Adli Tıp Günleri Paneller ve Poster Sunuları kitabı. Adli Tıp Kurumu Yayınları no 10: 2003: 196-199.
29. Karamustafalođlu K, Bakım B, Güveli M, Özçelik B, Uzun U. İstanbul'daki Evsizlerde Psikiyatrik Bozukluklar. Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi. 2007 20(2):88-96.
30. Kabakuş Y. Trafik Kazasına Maruz Kalan ve Otopsi Yapılmadan Defnedilen Olguların Ölüm Nedenleri ve Kaza İle Ölüm Arasında İlliyet Bağı Mevcut Olup Olmadığı Yönünden Değerlendirilmesi. Uzmanlık Tezi. İstanbul 2009.
31. Boivin JF, Roy E, Haley N, Galbaud du Fort G. The Health of Street Youth in Canada: A Review of the Literature. In: Hulchanski JDC, Philippa; Chau, Shirley; Hwang, Stephen; Paradis E, editors. Finding Home: Policy Options for Addressing Homelessness in Canada (e-book). Toronto: Cities Centre, University of Toronto; 2009.
32. Lech T. Exhumation examination to confirm suspicion of fatal lead poisoning. Forensic Sci Int. 2006;158(2-3):219-223.
33. Shapcott M. Dying for a Place to Call Home: Women and Homelessness in Toronto and Canada. ON: National Housing and Homelessness Network and Toronto Disaster Relief Committee, 2005.
34. Homeless Death Review Team. Deaths Among Homeless Persons in Santa Barbara County 1/1/2009 to 12/31/2010 Annual Report. 2011.
35. Salaçın S, Gülmen MK, Alber B, Çekin N. Entoksikasyon öntanılı olgularda antemortem-postmortem tanı farklılıkları. Ankara Patoloji Bülteni 1994;1(11):12-15.
36. Ceza Muhakemeleri Kanunu. <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5271.htm>
37. Skinner M, Alempijjevic D, Djuric-Srejc M. Guidelines for the international forensic bioarchaeology monitors of mass grave exhumations, Forensic Sci Int 2003;134:81-92.
38. M.S. Megyesi, S.P. Nawrocki, N.H. Haskell, Using accumulated degree days to estimate the postmortem interval from decomposed human remains, J. Forensic Sci. 50 (2005) 618-26.